

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

JOH. VVILH. ENGELBRECHT. D.

Instit. & Juris Criminalis Prof. Ord.

7 20.

ORATIO

DE

JVRIS NATVRÆ

ET GENTIVM MA-

GNO CIVILIS JVRIS-

PRVDENTIÆ PRÆ-

SIDIO

dicta publice

a. d. X. Decembr. cl. lcccV.

cum

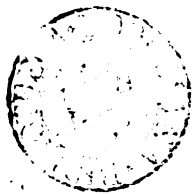
Professionem Juris Ordinariam

auspicaretur,

HELMESTADI

TYPIS GEORG-VVOLFGANGI HAMMI, ACAD. TYPOGR.

PRORECTOR ACADEMIÆ JULIÆ

IVSTVS CHRISTOPHORVS BÖHMER

STVDIOSIS CIVIBVS

S. D.

Inter cætera patriæ communis meditata eterna posteritatis memoriæ commendanda, id agunt sedulo Serenissimi Nutritores nostri, ut Academiæ huic bene fit, ut nulla pars præclaræ eruditionis conticescat, ut diuinæ humanæque scientiæ sub Ipsorum auspiciis lætissimo fruantur incremento. Neque enim infra culmen suum aut fastigii dignitatem esse existimant, curam gerere pro litterarum, honestissimorumque studiorum flore; & si quæ provincia apud nos vacua est facta, maturè in antecessoris locum surrogant alium, ut ne detrimenti quid capiat Respublica hæc litteraria. Cum igitur vivere desierit, juris omnis, Civilis & Canonici, si quis alius, peritissimas, & ob ingentia merita

rita nulli ævo filendus Vir, vel ætate ipsa venerabilis, cujus no-
 men elogium est, ne in Ordine, cujus, sicut & totius Academiæ,
 gloria atque bonos erat piè demortuus, locus aliquis diutule va-
 cet, Indulgentissimi Principes nostri perbenignè prospexerunt.
 Constitutus scilicet est, clementissima Patrum Patriæ voluntate,
 Institutionum & Juris Criminalis Professor, Vir Nobilissimus &
 Consultissimus JOHANNES VVILHELMVS ENGEL-
 BRECHT, atque alium nactus laborum campum, necessaria
 omnino & laudatissima, si sobriè & ad usum fori accommodate
 tradentur, juris Ci-villis studia publicè privatumque in posterum
 exponet. Non dilaudabo hic operosè, quam eximiè is ornavit
 hæcenus nobilissimam Moralium Professionem, vobisque, ci-
 ves, præ-averit ad boni honestique moris disciplinam, doctrinã
 non minus, quam, quod longe potius est, vitã & exemplo, ne
 blandiri vel auribus ejus quid dare velle videar, id quod ab
 indole meã alienum est, & imbecillibus tantum ingentis probatur.
 Id unum dicam, illum & Gentilitia decora feliciter tueri, & or-
 namento fore præclarissimis scientiis, quibus præficitur. Morem
 autem veterem servaturus, præludet novo muneri auspicali
 oratione, Crastinoque die X. Decembris hora X. in Juleo majo-
 ri de JURIS NATURÆ ET GENTIVM MAGNO CIVI-
 LIS JURISPRVDENTIÆ PRÆSIDIO dicet. Attendet
 oraturo Amplissimus Senatus Academicus, & quin Vos, Cives
 Humanissimi, adesse frequenter velitis, nullus dubito, idque ne non
 faciatis, officiosè & peramater vos oro. Valetè P. P. in Asad.
 Juliã d. IX. Decembris. cIo Io CCV.

Magni-

*Magnifice Domine Vice-Rector,
Decani Facultatum Spectabiles,
Professores omnium Ordinum Celeberrimi,
Collega Honoratissimi,
Plurimum Reverendi Domini Pastores
Hospites Honorandi,
Inque Nobilissimorum juvenum in Reipubl. spem
Et decus seculi efflorescentiam lectissima
concio,*

Quintus fere defluxit annus, cum POTENTIS-
SIMÆ & SERENISSIMÆ DOMVS BRVNSVI-
CO-LVNEBVRGICÆ clementissimo mandato
professionem moralis doctrinæ suscipere juberet;
quam & provinciam auspicali sermone exorsum esse Patres
Academici rectissime novistis. Quoad itaque mu-
nus hoc gessi, ita nobilissimorum Commilitonum studia
cum publica tum privata, quantum fieri potuit, industria
direxi, ac dirigere conatus sum, ut nullam partem amphis-
simæ doctrinæ temere prætermitterem. Nec defuit labori-
bus meis Deus ter Optimus Maximus, cujus divinæ provi-
dentia omne illud, si quid à meâ tenuitate profectum est,
refero acceptum, nullaque re magis quam imbecillitatis
meæ conscientia gloriôr. Etenim cum Jurisprudentiæ ci-
vili, cui maximam lucem infert doctrina Moralis, animum
adjunxissem, huc labor meus spectavit semper, ut nobilissi-
mam

mam studiorum Moralium partem, jus Naturæ & Gentium Academicæ juventuti traderem, usumque etiam in aliis disciplinis ostenderem, quorsum & delati muneris spaciosus ambitus & Potentissimorum Principum meorum jussus & voluntas me vocare videbantur. Nunquam certe Academicæ nostræ placuit obscura philosophandi & terminorum nihil significantium vanitate in practicâ præsertim philosophiâ ludendi industria, quandoquidem hic inglorium habetur quod scholam redolet, nec in vitæ civilis præsentissimum usum impenditur. Hoc itaque in amoenissimo literarum otio cum hætenus degerem, & sive porro in Academicâ sive in Republicâ sortem meam, citra ambitum tamen, præstolarer, ecce & Serenissimæ Domus & concordibus Sanctioris Senatus suffragiis juris Professionem Ordinariam capessere jubetur, quam Vir Magnificus, Consultissimus & Excellentissimus Dominus Georgius Engelbrecht, Jctus, Academicæ nostræ tum & Juridicæ Facultatis Senior & Antecessor primarius, & multis annis meritissimus, Serenissimi nunc gloriosæ memoriæ Ducis Br. & Luneb. Consiliarius, Codicis Professor Ordinarius, Patrius meus magnus, præceptor ac fautor omni etiam post obitum pietatis cultu devenerandus, ad sedes supernas & meliores discessu, ante aliquot menses vacuam dereliquit. Mallem equidem, si res mei foret arbitrii, vel nomen Viri summi meritisque in omnem Jurisprudentiam illustris silere, & tenuitatis conscientiam convictus, tam præstanti Jureconsulto me successorem datum ex reverentia diffiteri, nisi gratitudo, quæ beatis manibus me obstringit, ut eloquar, exigeret, & hujus diei solennitas, ac **SERENISSIMORVM PRINCIPVM** meorum voluntas, demandati itidem muneris ratio publicam sermonem mihi quasi imperarent, quin & imponerent. Cum autem Viri
optimi

optimi labores & pro conservanda Academiae hujus gloria conatus nemo nostrum facile ignorare possit, elogium analibus rectius erit transcribendum, siquidem virtutes summae & consummatae in transitu laudari non possint, omni scilicet elogio majores, ipseque ego à Beati viri laudibus pro merito explicandis vel ob proinquam sanguinis necessitudinem, vel ob adulationis metum prohibear. Ut itaque ad institutum accedam, sufficet arbitror significasse, quod ex SERENISSIMÆ DOMVS BRVNSV. LVNEB. mandato Institutionum & juris Criminalis Professionem Ordinariam in posterum gerere debeam, spartam sic satis gravem, & vix viribus meis ac ætati convenientem, talem tamen, ut in eadem ex debita suscipiendâ nil improbo labori negatum esse haud ignorem.

Magnum opus aggredior, sed dat mihi gloria vires.

Atque adeo, cum solenne sit, & patrio more receptum, ut futuris laboribus sermone inaugurali proludatur, A. O. O. H. argumentum quidem selegi & meis hactenus studiis conveniens, & novæ professioni minimè contrarium, *de Juris videlicet Naturæ & Gentium magno Civis Jurisprudentiæ præsidio* dicturus. Et ut huic meæ orationi non eloquentiâ adeo quam brevitate se commendaturæ aures benevolas per exiguum temporis spacium præbere velitis, est quod valde vos rogatos cupio.

Quando A. O. O. H. nobilissimum civilium legum præsidium in verâ nec simulatâ Jurisprudentiâ ostensus sum, operæ forte pretium videretur dicam scribere iis, qui adeo ambitiose de legibus civilibus sentiunt, quasi nullis illæ subsidiis planè indigerent, & tuto ab iisdem exulare Moralis æque ac Civilis doctrina posset, quin & otiosi cum otiosissimis. Enim vero nihil illi legibus positivis cum Naturalibus intercedere commercii crepant, nihil juri cum

cum philosophiâ, quam vel ipsi non didicere, aut discere nolere, aut si quid usus habeat, corrumpere tamen illam magis mentem quam perficere, nocere, non prodesse Jureconsulto incuriosius nugantur. Quasi autem leges positivæ & Romanæ potissimum, quæ ex recepto apud nos valent, rationi adversarentur, aut legislator civilis quicquam statueret, quod scitis Naturalibus planè aliter cautum foret, adeoque noxium Respubl. evaderet Naturale jus cum Civili conjungere, cum alterum ex hisce cerebrinam aliquam æquitatem mentiatur. Absit autem ut adversus tam impie sentientes disputemus, quibus proprium ingenium sat gravis poena est, suoque splendori vindicemus perpetuam jurisprudentiam, ut potius ævo nostro gratulemur, quod postliminio quasi recepta sit non simulata hæc juris philosophia, quæ non nisi à vulgo eruditorum & malevolis tanquam inutile impedimentum magno literarum damno contemnitur, non à cordatioribus, & legum doctrinam justo pretio æstimantibus. Videant qui tam abjecte sentiunt de legum notitiâ, quam miserè decubuerit, animamque fere egerit medio potissimum ævo & temporibus huic paulo vicinis jurisprudentiæ, cum cultores illius ne micam studiorum moralium & pietatis naturalis juris legum Civilium interpretationi adducerent. Accidebat itaque, ut qui jura exponerent, nihil aliud quam aniles obruderent fabulas, & scholam æque ac Republicam opiniones invaderent absurditate suâ insulsæ sapius & ridiculæ. Recedebatur nimium ab antiquâ illâ & sobriâ juris philosophiâ, quâ conspicui Paulus, Ulpianus, Papinianus & reliqui Romani juris antistites antea leges proposuerant, quæ magnam hodiè partem corporis juris faciunt, & ex veteri jurisprudentia superfunt. Solida itaque cum non expenderentur, succedebat barbara admodum & Cyclo-

pum

pum quasi juris decisio, ubi non legibus sed ense defini-
batur, si quid forte juris controversi obveniret, unde ordi-
natorum usus, simplex itidem probatio per aquam ferrum can-
dens & duellum magis magisque tum invalescebat. Atque adeo,
cum aliquando quaestio illo aëvo emergeret in Novellâ du-
dum decisa, an in successione collateralium cum fratribus si-
mul fratrum liberi concurrere possent, & ad hæreditatem
admitti, tam densæ noctes & ignorantiae tenebræ misero-
rum jurisconsultorum illius temporis mentibus incumben-
bant, ut juris discussione sepositâ, ad ethnicum illum morem
Christiani provolarent, duos ex nobilissimâ juventute eligen-
do, qui ferro invicem experirentur, cuiam parti causæ vi-
ctoriæ esset adjudicanda. Sereniori autem postea navigare coe-
pit fidere jurisprudentia, licet Irnerii interdum aut Accursii,
(quos duum viros verò ideo minimè censemus exagitandos,
cum non tam hæc hominum culpa sit quam temporum) inter-
pretationibus non satis adhuc expolita persisteret, donec tan-
dem ex suis tenebris triumphanti soli similis totis viribus e-
rumperet. Etenim tum iterum nacta est viros summos, qui
adhibito politioris literaturæ præsidio in id gnaviter incu-
buerunt, ut squalore barbariei deterso pristinum decus & ni-
torem legum discipline redderent, illamque gemino suo
splendori restituere conarentur, non ex musteis lacunis, ut
antea factitatum erat, sed ex limpidissimis fontibus amplissi-
mam doctrinam haurientes. Quam in re excellere potissimum,
& melioris spei signum quasi sustulere, Alciatus Italus, Bu-
dæus Gallus, Udalricus Zasius Germanus, quos trium viros
postea certatim secuti sunt, quosque quot in legum cultoribus
sua nomina profitebantur. Neutiquam enim illi jurecon-
sulti sunt, qui vix rudè triviali donati, & humanitatis studi-
is destituti, nil nisi cauponariam intendentes Causidicinas,

B

pri-

Brandes
de Verac
simulata
juriscon
sultorum
philoso
phiâ p. 86.
lib. 1. de
Legib.
lib. 1. de
Orat.

privatâ vita perfunctori degustant. Verissime nam
que elogio Tulliano non scientia hæc juris, sed ignorantia li
tigiosa est. Imprimis itaque, quod paulo inferius in repara
toribus Jurisprudentiæ observabimus, summum legum Civi
lium studio adjumentum præbet interioris philosophiæ per
scrutatio. Hinc Cicero dicit, non à Prætoris Edicto, neque
à XII. Tabb. sed penitus ex intimâ philosophiâ haurienda ju
ris disciplina. Audiamus eundem Romanæ eloquentiæ pa
rentem alio loco; perdiscendum est, inquit, jus Civile, sed
quomodo? Cognoscendæ sunt leges, percipiendâ omnis an
tiquitas, Senatoria consuetudo, disciplina Reipubl. jura foci
orum, foedera, pactiones, causâ imperii cognoscenda. Mi
nimè vero omnium Jctus practicâ philosophiâ carere potest,
ut verissimum sit, quod communi proverbio dicitur: Ubâ
desinit Ethicus, ibi incipit Jctus. Moralem autem hic pos
sissimum doctrinam commendo, non illam, quæ ex puerili
generalique virtutum enarratione, & morbido ac febriculo
so catalogo, diversis opinionibus de summo bono,
varia amicitia acceptione, definitione, ac divisione, decori
itidem in genere tantum, cum rusticitas, & impolita viven
di ratio in specie in talibus veri decori in vita civili quam igna
rissimis conspicua sit, descriptione, aliisque otiosa speculati
onibus æstimatur, sed quæ progrediatur ad utiliora, exami
nando varios & dubios casus officiorum Civilium, trutinan
do, æquumque Naturale eliciendo, & applicando; Pergat
ab Ethica præceptiva ad paradigmaticam, sive exemplarem,
Characteristicam, quæ homines virtutibus ac vitiis præditos
dictis ac factis suis quotidianis, velut signis ac notis quibus
dam describit. Non possum, quin Summi Schilleri hic auto
ritate nitar, cujus eadem sententia. Quando, inquit, philo
sophiam vocamus, moralem intelligimus. Quum enim hæc
phi

in præfat.
novâ ad
not. Boe
cleri in
Grot. lib. 2.
j. b. & p.

philosophia omnium disciplinarum mater sit, atque
 prima principia fundamentaque jaciatur, consequens est, ut et-
 iam hujus partis *7a* *capitulum* non tantum jaciatur, sed & conclu-
 siones intermedias disponat; porro vero lampada tradat JCtis,
 qui jus habent, principia & decreta secundum artem disposi-
 ta, rite atque ordine ad mores statumque cujusque populi
 Reique publicæ applicandi & interpretandi, jusque civile inde
 fabricandi. Unde & hoc conficitur, ut JCtus absque ha-
 bitu philosophiæ moralis perfectus dici nequeat. Nolo hic
 pluribus exponere quanto apud veteres JCtos in pretio mo-
 ralis semper doctrina habita sit, cum leges ipsæ Romano-
 rum satis loquantur, ad eam æquitatis opinionem provectæ,
 ut Reipubl. ac imperio suo superstites à populis liberis & po-
 tentissimis in juris patrii locum fuerint adoptatæ. Quantum
 usus sit jam memoratæ doctrinæ in juris studio, vel materiæ
 de principiis actionum humanarum demonstrat, sine cujus
 cognitione scire JCti nequeant, quæ, & in quantum actio
 moralis imputabilis sit vel in præmium, vel in poenam. Cæ-
 terum quibus actionibus JCtus præmium, illis Moralista lau-
 dem tribuit, & quibus hic vituperium, ille poenam consti-
 tuit ordinariam. Quæ autem actiones apud hunc veniæ
 dignæ judicantur, illæ apud JCtum poena extraordinaria, sic-
 uti & illæ quæ apud Ethicæ Doctores misericordiam meren-
 tur, illarum authores judicio JCtorum ab omni poenâ absol-
 vuntur. Et ne quis forte in re tam planâ scrupulum animo
 retineat, in ipsis Legibus Romanis æquitatem Naturalem
 paucissimis exemplis demonstrare mihi liceat, quo vel pal-
 pari possit nobile hoc ac necessarium, quod in Civili lege
 componendo præsidium: Veneratur sane jurisprudentia de-
 scriptam naturalis juris veluti matrem, & tanquam ex divite
 thesaurò multa colligit, quæ in ipsis positivis legibus incre-

dibili & maximo fructu expenduntur. Sive enim contractuum sive delictorum, sive rerum sive personarum, sive actionum momenta in jure Romano & Justiniano pensites, semper & ubique naturalis ratio peculiare legi pondus conciliabit. Ac quoad contractus quidem admirabilis harum legum cum Naturalibus occurrit consensus, quod æque ac naturales LL. impuberibus interdicantrahere, quantumvis leges naturales certos annos non determinent, quibus quis ad pubertatem pervenisse dici queat, quippe quæ determinatio solius legis positivæ est. Rationem facileprehendimus, quod illa ætas deceptionibus exposita sit, & ob imbecillum ac lubricum intellectus judicium falli nullo negotio possit, tanquam cerea in utrumque flecti latus. Possunt quidem contrahere Minores, ita tamen ut invitis ipsis curatores constituantur, & læsi restituantur in integrum, quæ restitutio vel legis Civilis est vel Prætoris, & damnum passis nunc quod metus causa, nunc doli exceptione opitulatur, quin & certis ex causis ipsis Majorennibus, prout integer titulus Digestorum, *Ex quibus causis Majores viginti quinque annis in integrum restituntur* plenius demonstrat. Quare Macedonianum Senatus-Consultum, quare Vellejanum introductum est? quam ut illo improbi usurarii & foeneratores coercerentur, hoc autem mulieres à fidejussionis nexu liberentur, ne scilicet & hic sexus fragilitas in perniciem earum convertatur. Quid quæso magis conveniens Naturali juri, quam ut Civili Romano culparum præstatio suos habeat gradus, & in totum remitti possit? dolus non æque, ne anfa detur delinquendi, aut pacta de rebus illicitis, qualia tam naturalia, quam civilia jurare spunt, ineantur. Quæ in contrahendo æquitas, eadem & circa delictorum coercionem satis conspicua est. Hinc regulæ in foro Civili invaluerunt: Factum alienum nemo præstare tenetur; Delicta

62

Ita debent manere suos authores, quae tamen ita limitanda veniunt; nisi quis ad alienum ejusmodi factum vel committendo; vel omittendo efficaciter concurrerit. Exempla passim jura Civilia suggerunt. Unde prudentissime etiam receptum est; poenas pro qualitate delictorum & circumstantiarum vel aggravantium vel minuendum suos habere gradus; & puniri gravius, quod proæreticè & animo dolo, quam quod per culpam delictum commissum est, ubi & licitum interdum quid videtur poenæque exemptum de lege necessitatis, quod cetero qui in absentia illius necessitatis directe non liceret, prout in defensione sui ipsius violenta & aliis casibus, de quibus Gentium jura plenius agunt, ipseque Grotius per totum fere librum tertium de jure b. & p. inquiri, liquidissime apparet. De quaestionibus sive torcra vel Christiana. Jureconsultus rectius loqui non potuisset, quam prout de eadem apud Ulpianum *L. 1. §. 23. ff. de Quaestionibus* ex Naturali lege definitum legimus. Quaestioni, ait, fidem non semper, nec tamen nunquam habendam, constitutionibus declaratur: Etenim res est fragilis, & periculosa, quæ veritatem fallat. Nam plerique patientiâ, sive duritiâ tormentorum ita tormenta contemnant, ut exprimi eis veritas nullo modo possit; alii tanta sunt impatientiâ, ut quodvis mentiri, quam pati tormenta velint. Ita fit, ut etiam vario modo mentiantur: nec tamen sub prætextu inimicitiarum detrahenda fides quaestionis. Optandum hic, ut quando ad Processum nunc delabimur, antiquus ille fori Romani in Germaniâ nostrâ obtineret, ne, quanta hæc felicitate gauderet. Vel unicam legem *Properandum 13. C. de judiciis* hic exhibebo, ex qua insignis, si sensim exoluisset, miserarum & mille angustiis sæpe afflictarum partium utilitas magnumque solatium redundaret.

Cautum eâ lege est, ut causæ **Civiles** intra triennium, **criminales** intra biennium absolvantur, quæ legis dispositio ita ampliatur, ut hoc tempus non possit prorogari partium consensu ne quidem juramento, neque per viam compromissi, aut pœnæ injectionem, quamvis tamen brevius tempus admitti possit, quia hoc favorem publicum concernit, ut eo citius lites moriantur. Interim tamen & hoc moneandum, ne in causis arduis properetur, & omnia prius examinentur, nec enim processus eo melior, quo est brevior. Ergo si in causæ cognitione nimium festinet iudex, & sententiam præcipitanter pronunciet, communis Doctorum assertio est, eam plane nullam esse, quod pluribus elegantissime deducunt Dominus Zieglerus & Brunnemannus Progrediendum hic merito foret ad officia tam erga Deum, quam erga proximum, & nos ipsos, indicando officiorum fontes in ipsis legibus positivis, nisi res ipsa loqueretur, & inquisitione fastidiosâ planè non indigeret. Et enim de officio erga Deum graviter disponunt leges de jure jurando, de Sacrosanctis Ecclesiis, de hæreticis, de Apostatis & aliæ, quæ in Codicis illico justiniani fronte conspiciuntur. De officiis autem erga nos ipsos & erga alios tam uberrima seges per totam jurisprudentiam se diffundit, ut ad unicum finem, justitiam, tanquam omnium virtutum complexum honestè vivendo, suum cuique tribuendo, & neminem lædendo tanquam ultimum scopum unice collineet. Quâ quidem occasione & ad harmoniam juris Civilis cum illo quod Gentium vulgo dicitur, quodque non ex proletaria ac jejunâ sæpius terras alieno sole calentes, erraticorum ignium instar, perlustrantium, seu peregrinantium observatione, sed ex communis cultiorum gentium consensus vel domi etiam instituta sollicita inquisitione cordatio-

rum

*Gail. l. 2.
Obs. 141.*

Pruckmann.

Vol. 2.

Conf. 17.

n. 65.

Dicaestic.

Conclusf.

26.

Processf.

Inquisit.

c. 8. m. 5.

n. 19.

rum omnium iudicio addiscitur ; quandoquidem id quod commune est omnium gentium, singulis quoque gentibus, modo ingenij nervos ad hoc discendum velint intendere, domi etiam perspectum esse & cognitum consuevit : At vero cum & in testamentorum, rerum divisione & acquirendo earum dominio, contractibus itidem quæ & Gentium & civili jure magis informati sunt, talia non temere ignorentur, malo hic finire collationem civilis & Gentium juris, quam ista ordiri, quæ vel juris tyronibus notissima esse debent. Quando autem jurisprudentiam universalem iusto suo elogio ornamus, neutiquam quis eum in finem hæc dicta existimet, quasi cerebrinam aliquam æquitatem, sprete positiva lege, in decidendis controversiis forensibus in scenam protrudere videar. Spectant enim hætenus dictum ad interpretationem, tum ad constitutionem juris Civilis, cum videlicet quoad definiendas controversias (nisi inter ipsos forte terrarum dominos Reges & Principes disceptetur, qui positivâ lege superiores sunt) eo demum casu ad naturale jus recurratur, ubi Civilis legislator nihil positivi determinat. Enimvero æquè ridiculum foret, si quis negotia in foro occurrentia ex solis legibus Naturalibus dijudicanda & definienda falso sibi persuaderet, ac si quis rei vindicatione, actione legis Aquiliæ, termini moti, aut finium regundorum iudicio Galliæ Monarcham conveniendum esse suaderet. Ex quibus autem malè Sophista aliquis colligeret, ergo nullum usum exhibes naturalis juris, siquidem contrarium jam satis uti spero, commonstratum sit, in publicis autem negotiis quotidiana illud praxis & experientia satis superque evincat. Illud certum est, nobilissimam hanc jurisprudentiam hodie non scholæ servire, sed vitæ, nihilque in se continere umbratici, nisi fortè tale quid ab otiosis

otiosis & ignaris hominibus ipsi affingatur. Agant pro me
causam, quæ nunquam suis destituetur patronis, Hugo
Grotius, & Samuel Pufendorfius, qui in utraque excellere
jurisprudencia, neutiquam Civile jus cum naturali confun-
dentes, sed civili potius legi maximam lucem ex naturali
inferentes. Cumque adeo Civilem jurisprudenciam hodiè
â præstantissimis ingeniis pristino splendori redditam esse
videamus, collaudavimus idèd tum publice tum privatim
& venerati sumus magna inter JCTos & illustria sidera, vi-
ros omni eruditionis genere conspicuos B. Culpissum, illu-
strem Coccejum, & Celeberrimum Dominum Schilterum,
qui non aliâ viâ quam naturalis & Gentium juris præsi-
diis ad solidam legum notitiam contendendum existimant.
Ne autem extra pomeria nostra constitutis hanc solum glo-
riam adscribere videar, ecce Julia nostra vel ad invidiam us-
que illustres, & vel Cujacii & Gothofredis comparandos
ostentare potest, Rachelium suum & Eichelium, utrumque
& Philosophum & JCTum incomparabilem, utrumque
præter Academicam in exercita etiam & actiosa vitâ versa-
tissimum, utrumque sempiternum Juliæ nostræ ornament-
tum. Taceo Antecessores nostros in aulis postea Principum
summis dignitatibus conspicuos, supremisque Imperii judi-
ciis celebres, nunc beatâ æternitate gaudentes, Stukios,
Schmerheimios, Eibenios, solidâ hac doctrinâ, gloriâ, famâ,
prudentiâ, & rerum civilium usu ad omne ævum quod se-
cuturum etiam est provocantes. Quod si ad nostra tempo-
ra reflectimus, in omnium recordatione & memoriâ sanctè
virescit Beati Celeberrimi Antecessoris mei nunquam silen-
da erga Jurisprudenciam, & felix admodum eo quo dixi mo-
do jura profitendi industria, ex cujus ore sæpius audi-
vi, multa se in electione methodi suæ debere beato Eichelio,
qui

qui in jure Otiosum non alia quam fundamenta cunctisque negoti-
 iis ex philosophia practica sternendi ratione semper inceden-
 dum esse crediderit. Nec desunt in Academia nostra exempla
 viventium virorum celeberrimorum, quos multum obser-
 vo & veneror olim praeceptores nunc collegas plurimum
 Colendos, quorum alter Moralis quondam alter Civilis do-
 ctrinae seu politicae professionem magna cum gloria est pro-
 fessus, qui solis huius practicae philosophiae praesidiis ad legum
 civilium penetralia entendum esse duxerunt, iisdemque
 adhuc hodie utendum esse fulcris ad jurisprudentiam, seu E-
 dicto Praetoris jungendum esse non simulatae hujus philo-
 sophiae studium rectissime arbitrantur. Habeo itaque hic
 Antecessores, quorum vestigia in tradendo jure optimum
 ducturus sum laudabilia sequi, quandoquidem illi recto iti-
 nere praecesserunt. Omne videlicet vitae spacium in civilis
 sapientiae studiis exponendis, tum Romanae jurisprudentiae,
 ex illis fontibus, ex quibus profuxit, deducendae non sine
 summa animi voluptate impendam. Fuere enim semper, &
 adhuc hodie sunt, & futura magis solidiora illa civilis sapi-
 entiae studia deliciae meae, quibus animum nunquam
 ad satietatem explere potui, neque jam possum, & forte nec
 in posterum potero, posteaquam clementissimo Potentissi-
 morum Principum concessio nuper diplomate ad Ordinari-
 um Professionem juris sum admotus. Neque vero adeo he-
 bes sum, aut memet ipsum ignoro, ut juvenis, & virilem
 vix aetatem ingressus non praevideam, quam arduum mu-
 nus, gravis disciplina a Serenissimis Nutriciis mihi imponatur,
 & quantum B^u. Antecessoris, de Academia nostra meritissi-
 mi Viri, fama me premat: nisi illud animum tibutantem
 paulisper iterum erigeret, non damnari etiam conatus opti-
 mis proximos, nec ea postulari tam exacte a juvene, quae
 senes

C

tenas demum facti longâ exercitatione, & temporum usu, optimo etiam in juris studio artifice, reportamus. Solatur porro me & in Civili jure profectuum aliqua fiducia, quos & in hac olim Academiâ, tum & in inçlyta Fridericianâ ductu Summi & illustris hodiè Germaniæ Jcti Samuelis Strykii, Præceptoris & Patroni mei magni, adaugere pro virilicuit, qui semper etiam ex quo tempore Academicum munus gero, eò vela direxi, & omnes subcisivas horas comparisi, ut vacationem aliquando à munere Professorio natus fructum horum laborum in Reipublicæ & vitæ civilis usus explicare possem, quos nunc porro Academiae, cum ita & quamdiu divinæ providentiæ placuerit, impertiri cum gaudio decrevi. Sicuti autem ad utilitatem proximi & gloriam Dei unice mea studia refero & relaturus sum, ita & minimè ero culpandus, quando in humanis ad mediocrium laudem solummodo accedam, ubi eminentissimos Papinianos nostros venerari quidem, non autem imitari licet. *Pulcherrimum*, inquit Nicephorus Callistus, *decedentis Principis epitaphium successor bonus*. O! utinam funeri meo quondam hæc fama superesset, me beati antecessoris successorem fuisse non prætereundum, sat mercedis pro impensis laboribus mihi à posteris tributum reputavero.

TIBI vero o! Omnipotens & æterne DEVS, fonti omnis justitiæ & bonitatis, humillimas submisso pectore persolvo grates, quod me à non pœnitendis Parentibus genitum & in Academiâ hâc adolescentem primo discentium, deinde juvenem docentium etiam numero adscripseris. Tibi spiritum debeo, Tibi omnem meam fortunam ac beneficia, quæ plenâ hæctenus manu in me immerentem effudisti. Non defuere quidem, quæ semper mortales nos comitantur, in vitâ sæpius adversitates, quas tamen hoc modo

scilicet

Epist. Eccl.
lib. 18.
ap. 6.

temperatas, cum rarè læta & tristia sine mixturâ dispen-
sentur, animadverti, ut feliciores sæpius res easdem ex-
ciperent, & apertissimam incolumitatis meæ materiam in se
continerent. Tibi æternum laudes decantabo, Benignissime
Pater, qui huc usque paternâ manu gressus meos dire-
xisti, labanti opem tulisti, infirmum tuâ fortitudine & potenti-
â roborasti. Præsto sis mihi porro & laboribus meis, ô!
summa Bonitas, & quamdiu in inconstanti & dubia mundi
hujus scenâ versandum est, fac ita actiones meas instituam, ita
actiones aliorum dirigere contendam, ut tandem carnis hu-
jus vinculis liberatus, æterni gaudii per filium unigenitum
particeps reddar. Adsis mihi DOMINE, porro, prout ha-
ctenus fecisti, coelesti tuâ gratiâ, & Spiritum Sanctum nun-
quam à me auferas.

Sacris DEO peractis, ad SERENISSIMAM ac POTEN-
TISSIMAM DOMVM BRVNSVICO-LVNEBVRGICAM,
simulque Principes ejus Clementissimos, quibus & Parens
meus Avus & Proavus longâ jam annorum serie, non quidem
academica, sed negotiosâ & exercitâ vitâ propiori servitio
mancipati sunt & fuere, mea quoque spectat oratio. Ac pri-
mum quidem me devotissimum servum tuum profiteor He-
ros omni ævo Commemorande, GEORGI LVDOVICE,
S. R. I. Elector Potentissime, Dux Brunsv. & Luneb. Do-
mine ac Princeps Serenissime, Princeps sicuti aliis Gen-
tis tuæ ac Majorum ornamentis ita justitiâ maximè, cle-
mentiâ & juvandi, ac suum cuique tribuendi gloriâ cele-
brande, Heros & in sagâ & in togâ incomparabilis, qui du-
bias hodiè terrarum Dominorum, & liberarum gentium
lances unâ cum fœderatis Principibus adæquare satagis, ac
de partis hæctenus & Galliæ regi fatalibus fere victoriis non
ultimam Tibi gloriam jure meritoque vendicas. Tibi qui
C 2 hodie

hodie Academiae Juliae Magnificentissimus Director incredibili providentiâ invigilas, imo de pectore grates persolvo, quod me civem ac subditum, in tuo territorio natum, ultra votum ad meliorem fortunam provehere, studiisque meis patriæ ac Principibus Clementissimis unice consecratis ulterius aliquod incitamentum & præmium perbenignè concedere volueris. Ego, quoad spiritus hos artus reget, nunquam tam ingentis in me collati beneficii ero immemor, & cum opere ipso tantam assequi clementiam, imbecillitatis meæ probè conscius, non possim, votorum & ardentissimorum precum pietate illud resarcire minimum alaborabo, quod ultra tenuem meam esse fortunam & facultatem intelligo. Deus Ter. Opt. Maximus longum Te terris superesse jubeat, TIBIque felix & tranquillum Imperium, læta omnia & prospera sicuti hæctenus, ita & in posterum quoque evenire jubeat.

Deinde ad Tuæ etiam Principalis Clementiæ aram advolvor, SERENISSIME PRINCEPS ANTONI VLRICE, Domine ac Princeps Clementissime, Tibique pro immortalis quod in me contulisti beneficio, quas possum humillimas gratias spondeo, quin & quando nihil aliud fors mea concedere videntur, memoriam me sanctè servaturum tam insignis beneficii promitto. Dudum est, quod Magnum TE Principem orbis terrarum veneratur, subditi tui admirantur, exteri stupent, cum præter heroicæ virtutes & in Te quoque dotes resplendant Sereniss. Majorum Tuorum propriæ, prudentia & liberalium studiorum amor, quibus titrisque & Magni Principis & providi Rectoris nomen mereris. Servet Deus senectam Tuam venerabilem ab omni molestiâ inoffensam, faxitque ut diu adhuc prudenti tuo regimine Brunsvicensis terræ perfrui, longumque tanto
Prin-

Principe gaudere possint, qui divino consilio suorum com-
modis prospicere allaborat. Protege Deus universam Brun-
vico Luneburgicam Domum, & ita porro eandem clemen-
ti tua dextrâ dirige, ne adversa fortuna unquam concutia-
tur, secundiori autem magis magisque indies efflorescat.

Vobis autem, Venerandi Academiae Patres, Collegae
& Fautores Honoratissimi, perpetuam meam observantiam
testor, quod & amore & benevolentia me concorditer ha-
ctenus fovere volueritis. Equidem, occasione sic ferente,
publicè jam profiteri possum, habere me in Vobis & fauto-
res, & amicos. Neminem vestrum aut à me, qui conten-
tiones omnes & simultates detestor, aut culpa meâ ad of-
fensam provocatum, aut mihi reconciliatum unquam me-
mini, sed ita potius vobiscum vixisse cum voluptate recor-
dor, ut temporis illius in Academia nostrâ exacti neutiquam
me huc usque poeniteat. Certetis mecum, O! aman-
tissimi Collegae, ulteriori & fraterno affectu, & vobis vicis-
sim persuadeatis, eodem me animo erga Vos semper futu-
rum esse, quo hactenus fui, neque unquam me vel odio
vel amore, vel quocunque demum in transversum homi-
nes saepe abripiente affectu dimotum iri à voluntate pacis &
concordiae, quam altissime animo meo & toto pectore
concepi.

Demum & ad vos accedo Virtutum & literarum cultu
ornatissimi Commilitones, Amici Nobilissimi, quibus &
hactenus studia mea dedicata sunt, & in posterum quoque
consecrabuntur. Quemadmodum, citra omnem iactatio-
nem quod dixerim, vestram voluntatem & amorem erga me
abundè satis intellexi, quando scholis Moralibus, Naturæ
itaque & Gentium juris interesse frequentes hactenus vo-
cavistis: ita eundem quoque porro mihi & exopto, & polli-

ceor, quando ex Serenissimorum Principum ac Dominorum
meorum clementi suffragio Institutiones Imperiales, & jus
Criminale vobis præire in posterum jubeor. Haufistis ha-
ctenus, muneris mei ratione id exigente, Naturæ & Gen-
tium juris principia, moralis doctrinæ fundamenta; quibus
rite positis, feliciori nunc & recto ac regio itinere ad ipsius
Civilis jurisprudentiæ sacros recessus progredi poteritis.
Novi, & nunquam ex vobis collaudare satis possum erectio-
ra ingenia, quæ & in amoribus habent quæ docui morum
studia, & iis etiam quibus nunc admoveor, maximo suo
olim commodo, delectantur. Equidem, Amici & Commili-
tones Nobilissimi, si quid hætenus in amplissimo, quod or-
dior, doctrinæ genere profeci, aut me profecturum in po-
sterum sensero, omne illud in vestrum emolumentum im-
pendendum erit, nullaque re magis lætabor, quam si fre-
quenti istorum me stipatum commercio animadvertam,
quotquot non voto solum sed & efficaci voluntate in amœ-
nissima hæc juris studia feruntur. Agite ergo, Amici, eam
mihî voluptatem non invidete, ut qui mores hætenus ve-
stros ad decus & honestatem formare conatus sum, in
vobis etiam deprædicare possim, juxta morum doctrinam
actiones quoque civiles in foro regendas non infeliciter
nec infausto sidere me tradidisse, vosque solita diligentia
conatus meos acuisse, & satis in hac mortalitate me
affecutum meis laboribus repu-
taverò.

F I N I S.

